

## سرنوشت سومین ولیعهد ناصرالدین شاه

۸ مهر ۱۴۰۱ ساعت ۱۸:۴۵

جیران که از موقعیت خود آگاه بود، سعی کرد میرزا آقاخان نوری صدراعظم ناصرالدین شاه را تحت فشار قرار دهد. او به زودی با برخی از رجال مخالف میرزا آقاخان نوری، از جمله مستوفی الممالک و عزیزخان مکری همدست شد.

سومین ولیعهد ناصرالدین شاه، محمد قاسم میرزا است که از پنجمین زن عقدی او جیران دختر محمد علی تجریشی به دنیا آمد. این زن بی نهایت مورد علاقه شاه بود تا بدانجا که یکی از همسران دائمی خود را (ستاره خانم) که از دوران ولایتعهدی با او بود به مرتبه صیغه تنزل داده و جیران را به جای او به عقد دائم درآورد.

این خانم چهار فرزند آورد ولی هیچ یک از آنها باقی نماندند، اولین طفل او سلطان محمد میرزا پس از هشت روز در گذشت، دومین محمد قاسم میرزا است که پیش از ۵ سال زنده نبود، سوم رکن الدین میرزا امیر توپخانه در سه سالگی فوت نمود، چهارمی خورشید کلاه خانم که عمرش از دو سال تجاوز نکرد.

چون شاه نسبت به این زن بیش از اندازه علاقه داشت بالطبع به طفل اوهم بیش از سایر فرزندان علاقمند بود از اینرو وقتی که وی متولد شد، شاه او را بنام جد مادری خود محمد قاسم میرزا نامید. و زمانی که محمدقاسم میرزا پنج سال داشت، شاه به او لقب امیرنظام داد و به فرماندهی کل قشون ایران منصوبش ساخت. پس از اینکه معین الدین میرزا در سال ۱۲۷۳ فوت نمود، ناصر الدین شاه به فکر افتاد که شاهزاده محمد قاسم میرزا را به ولیعهدی خود معرفی نماید ولی یک مانع برای این کار داشت و آن اینکه مادر این شاهزاده از خانواده قاجار نبوده و شاهزادگان و بزرگان کشور و صاحب منصبان قشون این انتخاب را مناسب نمی دانستند.

جیران که از موقعیت خود آگاه بود، سعی کرد میرزا آقاخان نوری صدراعظم ناصرالدین شاه را تحت فشار قرار دهد. او به زودی با برخی از رجال مخالف میرزا آقاخان نوری، از جمله مستوفی الممالک و عزیزخان مکری همدست شد. آنان در خرداد ۱۲۳۶ (شوال ۱۲۷۳) فهرستی از جرایم صدراعظم میرزا آقاخان نوری را تهیه کردند و جیران مأموریت یافت که این فهرست جرایم را به نزد شاه رساند. اما او تنها بخشی از موارد را نزد شاه افشا کرد و باقی را تا رسیدن به توافق نهایی با صدراعظم در خصوص ولیعهدی پسرش آشکار نکرد. پس از این واقعه، میرزا آقاخان نوری جیران را به باغ خود، نظامیه دعوت کرد و به او قول داد تمام تلاشش را برای ولیعهدی امیرنظام بکند. با حمایت صدراعظم از جیران، مهدعلیا که از مخالفین جدی جیران و ولیعهدی امیرنظام بود، از او روگرداند.

پس از این مذاکره میرزا آقاخان مجلس مشاوره عالی تشکیل داد که در آن شاهزادگان درجه اول و امراء لشکر و بزرگان دربار جمع شدند میرزا آقاخان مطلب را عنوان نمود و حاضرین را طوری قانع ساخت که در همان مجلس همه حاضرین اظهار

خوشوقتی و همراهی نمودند و نمایندگان خارجی هم بدین مطلب رضایت دادند.

میرزا آقاخان جریان مجلس را به اطلاع شاه رساند و شاه که بی‌نهایت از این امر مشعوف شده بود، فرمان داد تا هر چه زودتر بساط جشن و تشریفات را فراهم سازند. به این ترتیب در تاریخ ۱۴ ربیع الاول سنه ۱۲۷۴ ناصرالدین شاه فرمان ولایتعهدی سومین ولیعهد خود را صادر کرد و ولیعهد خود را هدایای گرانبها بخشید از جمله تاجی مکمل به الماس و کمربندی مرصع به جواهر و ... و جشن و مراسم بسیار باشکوهی برگزار گردید.

این ولیعهد که مایه امید و محبت شاه بود پس از این همه تجمل و تشریفات شش ماه بیشتر زنده نمانده و روز هجدهم ذی القعدة الحرام ۱۲۷۴ در ۵ سالگی جهان را بدرود گفت. جسد او را در بقعه مخصوص در حضرت عبدالعظیم بخاک سپردند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۴۸۹۳۹/شاه-ناصرالدین-ولیعهد-سومین-سرنوشت>